

P jak Piaf, P jak Paryż

O kształceniu kompetencji językowej i kulturowej na lekcjach języka francuskiego

DOI: 10.47050/jows.2022.1.78-88

Édith Piaf to bez wątpienia jedna z najważniejszych artystek francuskich. Ikona kultury francuskiej, jak i samego Paryża, wraz ze swą zawiłą biografią i wspaniałą twórczością może stanowić źródło inspiracji dla nauczycieli języka francuskiego. Artykuł pokazuje sposoby kształcenia i rozwijania kompetencji językowej oraz kulturowej w nawiązaniu do Piaf i nierozzerwalnie z nią związanego Paryża.

W e wstępie do katalogu-albumu *Passion. La môme de Paris. Édith Piaf* (Lévy 2003), który towarzyszył wystawie *Piaf, la môme de Paris* zorganizowanej w mieście Paryża w czterdziestą rocznicę śmierci najznakomitszej francuskiej pieśniarki XX wieku, Charles Aznavour napisał: „Podobnie jak Joanna d’Arc, Napoleon czy Victor Hugo, Piaf uosabia Francję, niepozorna kobieta spoczywająca w naszych rozpalonych sercach, z dała od złodowaciałych grobowców Pantheonu” (Lévy 2003: 5).

Kiedy w 2005 r. wybierano stu najśłynniejszych Francuzów wszech czasów, pierwszą dziesiątkę zamykała Édith Piaf. Pieśniarka znalazła się na liście wśród takich znakomitości ze świata polityki, literatury i nauki jak: Charles de Gaulle, Victor Hugo, Louis Pasteur czy Maria Skłodowska-Curie. Piaf jest niewątpliwie pomnikiem historii Francji, ale jest także pomnikiem stolicy Francji, podobnie jak Łuk Triumfalny czy wieża Eiffla. Z kolei Joël Huthwohl (2015), pod którego redakcją ukazał się album *Piaf* przygotowany z okazji wystawy we francuskiej Bibliotece Narodowej, w setną rocznicę urodzin pieśniarki zauważył, że Piaf, wraz z biegiem lat, stała się dla wielu Francuzów i turystów z całego świata symbolem Paryża, bardziej znaczącym niż wytworna paryżanka.

Niewątpliwie, mimo upływającego czasu, Édith Piaf jest nadal rozpoznawalna nie tylko we Francji, ale również w innych krajach, gdzie artystka ma swoich fanów, chociażby wśród nauczycieli i uczniów języka francuskiego. Piaf to nieustające źródło inspiracji edukacyjnych. W 2015 r. realizowałem projekt dydaktyczny „Francuski z Édith Piaf”, który został wyróżniony certyfikatem jakości kształcenia w edukacji językowej *European Language Label 2016*. W setną rocznicę urodzin pieśniarki jej twórczość poznawali uczniowie szkół podstawowych, gimnazjaliści, licealiści, studenci, a także słuchacze uniwersytetów trzeciego wieku. Piaf, podobnie jak Paryż i piosenka francuska, należą do kanonu tematów, które pojawiają się w dydaktyce języka francuskiego jako obcego, pozwalając na kształcenie i rozwijanie kompetencji językowej, ale także kulturowej.

Co łączyło Piaf z Paryżem? Jakie miejsce zajmował Paryż w życiu artystki? Jakie miejsce w dzisiejszym Paryżu zajmuje Édith Piaf? Aby spróbować odpowiedzieć na te pytania, konieczne jest przeanalizowanie biografii pieśniarki oraz atrakcji oferowanych turystom, które można odkrywać w stolicy Francji, zwiedzając ją śladami Paryskiego Wróbelka.

MIECZYŚLAW GAJOS

Instytut Romanistyki Uniwersytetu Łódzkiego

Informacje zawarte w artykule posiadają nie tylko walor poznawczy, ale mogą być także wykorzystane praktycznie w kontekście nauczania i uczenia się języka francuskiego jako obcego. Artykuł zawiera wiele nazw własnych związanych z Paryżem oraz Édith Piaf.

Paryż w życiu Édith Piaf

Życiorys Édith Piaf jest ściśle związany ze stolicą Francji. Prawie całe swoje życie artystka spędziła w Paryżu, poza krótkimi okresami, gdy występowała w różnych miastach Francji lub wyjeżdżała w dłuższe trasy koncertowe po Europie czy innych kontynentach, głównie Ameryce. Należy tu wspomnieć także o pięciu latach dzieciństwa spędzonych w małym miasteczku Bernay, w Normandii, u rodziców jej ojca Louisa Gassiona.

Piaf wielokrotnie powtarzała w swoich wywiadach, że Paryż jest dla niej wszystkim. Na pytanie, jakie miasto jest dla niej najważniejsze po Paryżu, zwykła odpowiadać: po Paryżu jest tylko Paryż. To jedyne miejsce na ziemi, gdzie tak naprawdę czuła się u siebie. I nie ma się czemu dziwić. Historia jej życia rozpoczyna się i kończy w stolicy Francji. Miejsce narodzin, podobnie jak dzień i miejsce odejścia Édith Piaf, przez długi okres pozostawały owiane tajemnicą. Według opowieści stworzonej na potrzeby reklamy i prasy przyjsie na świat przyszłej ulicznej śpiewaczki, która z paryskiego bruku zawędruje do największych sal koncertowych świata, miało miejsce na paryskim bruku w asyście dwóch żandarmów. Sama Piaf uwierzyła w tę historię i zaczęła ją utrwalać, budując w ten sposób swój artystyczny wizerunek. Jak napisała w swojej pierwszej autobiografii, *Na balu szczęścia*, opublikowanej po raz pierwszy w Genewie w 1958 r.:

Urodziłam się 19 grudnia 1915 r., o piątej rano w Paryżu, pod numerem 72 na ulicy Belleville. Czy też, dokładniej, przed 72. Kiedy bóle dały znać o bliskim rozwiązaniu, moja matka wyszła na próg, oczekując karetki, po którą pobiegł ojciec, ale gdy ta nadjechała, ja zdążyłam już pojawić się na świecie. Mogę więc mówić, że urodziłam się na ulicy, co jest nietypowe, i dorzucić rzecz równie zadziwiającą, że w tych okolicznościach położną zastąpiło dwóch stróżów porządku. Dwóch pocztowych funkcjonariuszy, którzy robili obchód i zaalarmowani jękami mojej matki potrafili stanąć na wysokości zadania. (Piaf 2004: 65, tłum. M. Pluta)

Fakt narodzin Édith Giovanni Gassion na kamiennych schodach potwierdza marmurowa tablica wmurowana na frontonie kamienicy oznaczonej numerem 72 przy ulicy Belleville. Napis umieszczony na tablicy legitymizuje i utrwała mit przyjsia na świat Édith Giovanni Gassion na ulicy: „Na stopniach tego domu 19 grudnia 1915 r. urodziła się w skrajnej nędzy ÉDITH PIAF, której głos miał poruszyć później cały świat”.

Rzeczywistość jest jednak bardziej banalna. Z zachowanych dokumentów wynika bowiem, że córka Alphonsa Gassiona i Anity Maillard przyszła na świat w pobliskim szpitalu Tenon, przy ulicy Chińskiej 4. Przez dwa lata dziewczynka mieszkała u swoich dziadków w domu przy ulicy Rébeval 91. W wieku dwóch lat, 15 grudnia 1917 r., Édith Giovanna została ochrzczona w neogotyckim kościele świętego Jana Chrzciciela w Belleville. Po powrocie z wojny Louis Gassion zabrał córkę do swoich rodziców do Bernay, gdzie przebywała do siódmego roku życia. Później wraz z ojcem wędrowała po północnej Francji i Belgii, czasem jechali na południe kraju, a po drodze zatrzymywali się w Paryżu. Po raz pierwszy Édith zdała sobie sprawę z oddziaływania swojego głosu na ludzi, mając zaledwie 9 lat. W wieku 15 lat stała się bardziej samodzielna, wyprowadziła się od ojca i zamieszkała w małym pokoiku w kamienicy znajdującej się na ulicy Belleville 11. Śpiewała w ubogich dzielnicach Paryża, między innymi w okolicach Placu Blanche i Placu Pigalle.

Rys. 1. Kamienica przy ulicy Belleville 72 – Legendarne miejsce narodzin Édith Piaf

Źródło: archiwum prywatne.

Rys. 2. Tablica upamiętniająca narodziny Édith Piaf

Źródło: archiwum prywatne.

Rys. 3. Kamienica przy Boulevard Lannes 67

Źródło: archiwum prywatne.

Jesienią 1935 r. postanowiła spróbować swoich sił w innej części Paryża i udała się w kierunku Placu Gwiazdy, dzisiaj Plac Charles'a de Gaulle'a. To niedaleko tego miejsca, na skrzyżowaniu alei MacMahon z ulicą Troyon, usłyszała śpiewającą Édith Louis Leplée i zaprosił ją na przesłuchanie do swojego kabaretu Le Gerny's przy ulicy Pierre Charron 54. Tu miał miejsce sceniczny chrzest la môme Piaf. Wkrótce, po tragicznej śmierci swojego odkrywcy, bezpodstawnie podejrzewana o współudział w morderstwie, w atmosferze skandalu musiała opuścić Paryż, który napawał ją strachem. Po powrocie do stolicy w 1937 r. nawiązał z nią kontakt Raymond Asso, który stworzył dla początkującej pieśniarki nowy repertuar i ukształtował jej wizerunek sceniczny. To dzięki niemu na deskach teatru muzycznego l'A.B.C., który znajdował się przy bulwarze Poissonnière 11, przeistoczyła się z la môme Piaf w Édith Piaf. l'A.B.C., „teatr śmiechu i piosenki”, był w latach trzydziestych XX wieku świątynią paryskiego music-hallu. Po sukcesie w l'A.B.C., po nagrań w studiu radia Cité oraz w studiu nagrań płytowych Polydor Édith

występowała na deskach liczących się teatrów, sal koncertowych i kabaretów, między innymi: Bobino, Théâtre des Bouffes-Parisiens, czy też w słynnej sali koncertowej Pleyel.

Édith Piaf wielokrotnie zmieniała miejsce zamieszkania. Na przykład w okupowanym przez nazistów Paryżu, który tętnił życiem, Édith przeprowadziła się w listopadzie 1942 r. na ulicę Villejuste 4 (dzisiaj ul. Paula Valéry) do kamienicy, w której funkcjonował ekskluzywny dom publiczny. Dom znajdował się blisko siedziby gestapo przy ulicy Lauriston 93. W tym „bezpiecznym” miejscu Piaf wynajmowała od właścicielki dwa małe, ogrzewane pokoiki na poddaszu, a po wyjściu gości mogła ćwiczyć w salonie, w którym znajdował się fortepian. Wraz z nastaniem wiosny 1944 r. powróciła do swojego mieszkania przy ul. Anatole de la Forge 10 bis. Po wyzwoleniu Paryża Piaf przeniosła się do mieszkania w kamienicy przy ulicy Marceau 71, zaledwie kilka kroków od Łuku Triumfalnego. Występowała na uroczystych galach oraz w mitycznych miejscach francuskiej stolicy, między innymi w Comédie Française, która jest francuskim teatrem narodowym, w Théâtre de l'Étoile, sali koncertowej Pleyel, a także w legendarnym kabarecie Moulin Rouge przy Placu Blanche.

Rys. 4. Tablica na frontonie kamienicy przy Boulevard Lannes 67

Źródło: archiwum prywatne.

W październiku 1947 r. wypłynęła na artystyczny podbój Stanów Zjednoczonych. Po powrocie z Ameryki na krótko wprowadziła się do apartamentu w hotelu Claridge przy Polach Elizejskich 74, a następnie przeprowadziła się do nowego mieszkania przy ulicy Leconte de Lisle 7. Po kolejnych kilku kontraktach w Stanach Zjednoczonych namówiona przez przyjaciół kupiła dom w Boulogne sur Seine, przy ulicy Gambetta 5. Nie czuła się tam jednak dobrze, chciała być w sercu Paryża. W 1952 r. postanowiła więc sprzedać dom i kupić apartament w XVI dzielnicy Paryża, przy bulwarze Lannes 67. Mieszkanie było ulokowane na parterze eleganckiej kamienicy, a jego powierzchnia wynosiła 264 m². Édith Piaf spędziła w tym mieszkaniu ostatnie dziesięć lat swojego życia. Na frontonie kamienicy znajduje się tablica upamiętniająca ten fakt: „Ten dom przyjął pod swój dach wielką pieśniarkę i był jej ostatnim miejscem zamieszkania. Édith Piaf 1953–1963”. To stąd, 14 października 1963 r., wielotysięczny tłum paryżan odprowadził artystkę

na miejsce jej wiecznego spoczynku. Grobowiec rodzinny Édith Piaf znajduje się na Cmentarzu Père-Lachaise, w 97. sektorze. Szczegółowe kalendarium z życia piosenkarki umieszczono w książce *Moja Piaf* (Gajos i Dończyk-Gajos 2021).

Joanna Rawik, polska pieśniarka i autorka dwóch książek o Paryskim Wróbelku (Rawik 1991, 2003), powiedziała w jednej z rozmów ze mną, że gdyby chcieć oznaczyć w Paryżu wszystkie miejsca, w których bywała Édith, cały Paryż byłby usiany tabliczkami z napisami: „Tutaj była Édith Piaf”. Rawik napisała także: „W Paryżu każde miejsce może być tym, gdzie śpiewała” (Rawik 2003: 7). Spacerując po ulicach Paryża, warto jeszcze dotrzeć do słynnej Olympii

– prestiżowej, najbardziej znanej paryskiej sali koncertowej znajdującej się przy Boulevard des Capucines 28. Édith Piaf występowała na tej kultowej scenie w latach 1955, 1956, 1958, 1960/61 i 1962. Jeden z ostatnich koncertów Édith Piaf w jej ukochanym Paryżu odbył się jednak nie na scenie Olympii, ale na deskach Bobino – music-hallu w dzielnicy Montparnasse, przy ulicy de la Gaîté 20. Édith towarzyszył na scenie Théo Sarapo, którego poślubiła 9 października 1962 r. w merostwie XVI dzielnicy, przy Alei Henri Martin 71. Ślub kościelny miał miejsce w greckim kościele prawosławnym, przy ulicy Georges’a Bizeta 7. To w Paryżu i z Paryża Édith Piaf, piosenkarka z paryskiej ulicy, czerpała energię, siłę, natchnienie i swój niepowtarzalny talent wyrażany głosem oszlifowanym na paryskim bruku.

Édith Piaf w życiu Paryża

Nie tylko Piaf pokochała Paryż. Paryż również pokochał Piaf. Pamięć o Édith Piaf w Paryżu jest ciągle żywa. Stolica Francji, jej włodarze, ludzie kultury, mieszkańcy pamiętają o artystce, która potrafiła zarówno wyśpiewać uroki Paryża, jak i dramaty oraz tragedie jego mieszkańców. Paryż i Piaf to jedno. Marlena Dietrich powiedziała kiedyś, że gdyby chciał słowo Paryż zastąpić innym słowem, to byłoby nim Piaf. O tym, jak ważna dla paryżan jest Édith Piaf, mogą świadczyć liczne gesty upamiętniające artystkę i to nie tylko przy okazji okrągłych rocznic jej narodzin czy śmierci. O niektórych, jak chociażby tablice umieszczane na frontonach budynków, w których zamieszkiwała artystka, wspominałem już w pierwszej części artykułu. Inne pokrótce opiszę poniżej.

W 1967 r. ukonstytuowało się w Paryżu Stowarzyszenie Przyjaciół Édith Piaf (Association Les Amis d’Édith Piaf). Sekretarzem fundacji został Bernard Marchois, autor publikacji o Piaf (Marchois 1993, 1995), a także fundator i właściciel prywatnego muzeum Édith Piaf. To wyjątkowe miejsce ma swoją siedzibę przy ulicy Crespin du Gast 5. Władze Paryża upamiętniły swoją uliczną piosenkarkę, nazywając jej imieniem jeden z niewielkich placyków znajdujących się w dwudziestej dzielnicy Paryża, niedaleko Porte de Bagnolet. Uroczystość nazwania placu im. Édith Piaf odbyła się w 1978 r. W tym miejscu dwadzieścia pięć lat później odsłonięto pomnik piosenkarki, autorstwa Lisbeth Delisle. W rogu placu znajduje się urokliwy Bar Édith Piaf, którego cały wystój nawiązuje do życia i twórczości artystki. Można tu obejrzeć zdjęcia, afisze z koncertów oraz posłuchać dawnych nagrań Piaf.

Paryż wielokrotnie oddawał hołd swojej piosenkarkę. Do najbardziej spektakularnych należały wydarzenia powiązane z czterdziestą rocznicą odejścia Édith Piaf oraz setną rocznicą urodzin Édith Giovanni Gassion. W 2003 r. merostwo Paryża zorganizowało w Hôtel de Ville przy ulicy Rivoli 29 ekspozycję *Piaf la môme de Paris*. Cały Paryż, łącznie ze środkami transportu miejskiego, był oblepiony plakatami i banerami zapraszającymi mieszkańców stolicy Francji i odwiedzających ją turystów na spotkanie z najwybitniejszą paryską piosenkarką XX wieku. W ten sposób władze miasta i jego mieszkańcy oddali po raz kolejny hołd artystce będącej głosem paryskiego ludu, która jak nikt inny potrafiła swoim śpiewem i swoimi tematycznymi, realistycznymi piosenkami być także nośnym głosem Paryża poza Francją. Organizacja wystawy umożliwiła odwiedzenie kultowych lokalizacji, które na trwałe wpisały się w biografię Édith Piaf i pokazały jej ścisłe relacje z ukochanym Paryżem: Belleville, przedwojenny Paryż z kabaretem Le Night Club, music-hall l’A.B.C. czy Boulevard Lannes. Zaaranżowano także miejsce, w którym ukazywano związki teatralnego Paryża z twórczością Piaf. Odpowiednio dobrana muzyka podkreślała charakter i atmosferę odwiedzanych miejsc.

Dwanaście lat później, w 2015 r., w setną rocznicę urodzin Édith Giovanni Gassion, piosenkarka po raz kolejny przyciągnęła tłumy paryżan i turystów, swoich wiernych wielbicieli oraz tych, którzy zapragnęli poznać i zrozumieć fenomen Piaf. Tym razem to Biblioteka Narodowa

Rys. 5. Plac Édith Piaf w Paryżu

Źródło: archiwum prywatne.

Francji w Paryżu (Bibliothèque François-Mitterand) przy Quai François Mauriac postanowiła uczcić pamięć artystki i przygotowała wystawę zatytułowaną po prostu PIAF. Multimedialna ekspozycja przygotowana z rozmachem godnym jej bohaterki ukazywała oraz podkreślała silną zażyłość pieśniarki z jej najukochańszym miejscem na ziemi – Paryżem. Odwiedzając stolicę Francji, warto poznać poza wieżą Eiffła, Łukiem Triumfalnym, Polami Elizejskimi czy Luwrem inne zakątki Paryża związane bezpośrednio z biografią Piaf.

O tym, jak ważne miejsce w świadomości i sercach Francuzów zajmuje Édith Piaf, niech świadczy wypowiedź Rachida Santaki, scenarzysty i powieściopisarza, który w programie France-Culture z 29 grudnia 2021 zaprezentował argumenty przemawiające za przyznaniem Édith Piaf miejsca w paryskim Panteonie (bit.ly/3IhIMbN). Piaf w Paryżu i Paryż Piaf to tematy, po które warto sięgnąć, nie tylko po to, aby ukazać wzajemne, silne związki artystki ze stolicą Francji, ale także podkreślić jak ważne miejsce odegrała ta wybitna pieśniarka w historii francuskiej muzyki rozrywkowej i historii Francji.

Piaf i Paryż na lekcjach języka francuskiego – propozycje dydaktyczne

Zawarte w artykule informacje mogą być wykorzystane na lekcjach języka francuskiego w celu rozwijania kompetencji kulturowej, lingwistycznej, komunikacyjnej oraz receptywnych i produktywnych sprawności językowych. Poniżej prezentujemy kilka propozycji dydaktycznego wykorzystania materiałów dotyczących związków Piaf z Paryżem, pozostawiając ich szczegółowe opracowanie nauczycielom. Dobór treści, zagadnienia, formy zadań wiążą się bowiem bezpośrednio z grupą odbiorców, wiekiem uczniów, ich zainteresowaniami, a także realizowanymi celami nauczania/uczenia się. Opracowany katalog zadań ma na celu ukierunkowanie pracy nauczyciela i uczniów, tym samym nie wyczerpuje możliwości opracowania innych zadań i ćwiczeń.

I. Piaf

1. Wyszukiwanie w internecie informacji na temat życia i twórczości Édith Piaf. Przygotowanie się do quizu. Kierunki poszukiwań:

- ➔ strony internetowe poświęcone Piaf (np. blogi);
- ➔ materiały wizualne: zdjęcia, plakaty, partytury;
- ➔ archiwalne dokumenty audiowizualne (np. documents Archives INA).

Activité 1. *Lisez les questions et choisissez les réponses correctes.*

1. Quel est le vrai nom d'Édith Piaf ?
  - a) Maillard
  - b) Marsa
  - c) Gassion
2. Quel est le second prénom d'Édith Piaf ?
  - a) Marie
  - b) Anita
  - c) Giovanna
3. Quelle est sa date de naissance ?
  - a) le 15 décembre 1915
  - b) le 19 décembre 1915
  - c) le 19 décembre 1919
4. Quel est son lieu de naissance légendaire ?
  - a) le cirque
  - b) le commissariat de police
  - c) la rue
5. Par qui est-elle élevée à Paris ?
  - a) sa mère
  - b) ses grands-parents du côté maternel
  - c) ses parents
6. Où Édith passe son enfance ?
  - a) en Normandie
  - b) en Bretagne
  - c) en Alsace

7. Qui la fait entrer de la rue au cabaret ?
 a) Raymond Asso
 b) Louis Leplée
 c) Maurice Chevalier
8. Qui lui trouve le nom d'Édith Piaf ?
 a) Louis Leplée
 b) Raymond Asso
 c) elle-même
9. Où se trouve son dernier appartement ?
 a) 67, boulevard Lannes
 b) 72, rue Belleville
 c) 54, rue Pierre Charron
10. Où est-elle enterrée ?
 a) au Panthéon
 b) au cimetière de Bernay
 c) au cimetière du Père-Lachaise

2. Przygotowanie się do opracowania własnego zestawu pytań w celu przeprowadzenia wywiadu z Édith Piaf. Ćwiczenia w rozumieniu ze słuchu. Proponowana strategia rozumienia selektywnego. Analiza wybranych wywiadów z Édith Piaf ze szczególnym zwróceniem uwagi na sposoby formułowania pytań:

- ➔ www.youtube.com/watch?v=wSbbr5_vYBc;
- ➔ www.youtube.com/watch?v=T-wlb1kVGp0;
- ➔ www.youtube.com/watch?v=yCwt3BJc_qw;
- ➔ www.ina.fr/ina-eclair-actu/video/i00012860/Édith-piaf-sur-la-vie-l-amour-et-la-mort.
- ➔ Analiza fragmentu filmu *Niczego nie żałuję*. Wywiad z Édith Piaf przeprowadzony na plaży podczas pobytu w Stanach Zjednoczonych. (Nagranie 02:06:00 – 02:06:40).
- ➔ Opracowanie samodzielnego zestawu pytań:
  - ➔ pytania otwarte / pytania zamknięte;
  - ➔ pytania bezpośrednie / pytania pośrednie;
  - ➔ różne typy pytań: intonacyjne, z *est-ce que*, z inwersją, z zaimkami pytającymi: *qui, que, quand, pourquoi, où, comment, combien, quel, avec qui, en quoi* etc.
- ➔ Słownictwo i zwroty pomocne w uzyskaniu czyjejs opinii:
A votre avis, Selon vous, D'après vous, Pensez-vous que, Croyez-vous que, Trouvez-vous que, Qu'est-ce que vous pensez de, Qu'est-ce que vous en pensez? etc.

Activité 2. *Si vous aviez la possibilité d'interviewer Édith Piaf, quelles questions aimeriez-vous lui poser ? Préparez votre questionnaire.*

3. Opis wybranego portretu Édith Piaf.

Przygotowanie listy słów potrzebnych do sporządzenia portretu:

Twarz le visage	Włosy les cheveux	Czoło le front	Oczy les yeux	Nos le nez	Policzki les joues	Usta la bouche	Broda le menton
ovale rond allongé carré triangulaire en forme de cœur jeune vieux régulier lisse chiffonné ridé pâle blême bronzé reposé crispé fatigué sérieux sévère agréable souriant	courts longs raides frisés bouclés ondulés blonds bruns noirs châtains roux gris être chauve	large étroit haut élevé bombé ridé fuyant	grands petits noirs bleus verts bruns violette noisette globuleux en amande enfondés bridés en boules de loto maquillés vifs flamboyants	droit long pointu gros rond crochu retroussé recourbé en bec d'aigle en trompette écrasé épaté	roses rouges pâles pommettes joufflues creusées	pâteuse sèche souriante maquillée les lèvres - supérieure - inférieure charnues épaisses boudeuses gourmandes minces fines rentrées ouvertes fermées serrées peintes rouges roses	rond pointu avancé fuyant avec une fossette en galoches poilu

Activité 3. *Faites la description du portrait d'Édith Piaf réalisé par une artiste peintre.*

Rys. 6. Anna Dończyk-Gajos, *Arrêtez la musique*, pastel, 2010.

Activité 4. *La carte d'identité d'Édith Piaf comprend plusieurs abréviations. Quels mots ont été abrégés ?*

Rys.7. Dowód osobisty Edit Piaf

Signalement
 Cheveux **chat** > .....
 Yeux **mar. cl.** > .....
 Nez dos **r.** > .....
 Nez base **h.** > .....
 Nez dimension **m.** > .....
 Forme du visage **ov.** > .....
 Teint **cl.** > .....

Źródło: Szczotkowski 1993: 26.

4. Charakterystyka sylwetki Édith Piaf na podstawie rzeźby pieśniarki znajdującej się w Paryżu. (Link do filmu w Activité 5).

- Słownictwo z tabeli zawartej w pkt. 3 oraz środki językowe potrzebne do opisu postaci, wyrażania emocji, opisu sztuk plastycznych, zastosowanych materiałów rzeźbiarskich itd.

Środki językowe opisujące postać	la taille: il fait/elle fait; il mesure/elle mesure; être de taille moyenne; parties du corps: le cou, les épaules, les bras, les mains, les doigts, les jambes, les genoux, les pieds, les doigts; les vêtements: une robe, un costume, un pantalon, un chapeau, un tailleur, une veste, une jupe, des chaussures; adjectifs: grand/petit; gros/mince; maigre/solide; long/court; droit/courbé; jeune/vieux
Środki językowe opisujące cechy charakteru i emocje	content, gai, joyeux/triste; heureux/malheureux; gentil, agréable/désagréable; sympathique/antipathique; sûr de soi/timide; optimiste/pessimiste; calme, rêveur, ému, souffrant, abattu, accablé, déchiré, douloureux, mélancolique, troublé, tourmenté
Środki językowe dotyczące rzeźby	sculpter, un sculpteur/une sculptrice, une sculpture, un buste, une figure, une statue, une œuvre d'art, tailler, le marbre, le bronze, le métal, le bois, un socle

Activité 5. Regardez le film sur YouTube qui présente la statue d'Édith Piaf à Paris. Qu'est-ce que vous en pensez? Exprimer votre opinion.

Link do filmu : www.youtube.com/watch?v=qFses-xY44s.

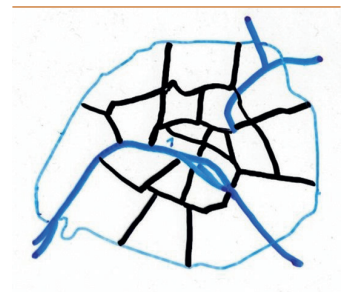
Activité 6. Rédigez une courte notice biographique de l'auteur de la statue d'Édith Piaf à Paris.

II. Paryż

1. Schematyczny podział Paryża na dzielnice (arrondissements). Spiralny układ dzielnic Paryża i ich oznaczanie odpowiednimi numerami.

Activité 1. La ville de Paris est divisée en vingt arrondissements. La capitale de la France s'enroule comme un escargot. En partant de 1, numérotez tous les arrondissements de Paris.

2. Lokalizacja na planie Paryża najważniejszych miejsc związanych z Édith Piaf. Wyznaczenie trasy dojazdu do tych miejsc metrem.

Activité 2. Dans quels arrondissements se trouvent: le lieu de naissance d'Édith Piaf, l'Olympia, le Moulin Rouge, le Théâtre Bobino, la Salle Pleyel, le Cimetière du Père-Lachaise. Si on prend le métro pour y aller, à quelle station faut-il descendre ? Complétez le tableau ci-dessous avec d'autres informations selon le modèle.

Lieu	Arr.	Adresse	Métro
Le musée Édith Piaf	11 ^e	5, rue Crespin du Gast	Ménilmontant
La maison natale d'Édith			
L'Olympia			
Le Moulin Rouge			
Le Théâtre Bobino			
La Salle Pleyel			
Le Cimetière du Père-Lachaise			

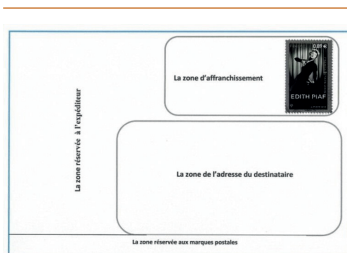
3. Rozpoznawanie i sytuowanie na planie Paryża sal koncertowych, teatrów, kabaretów, zabytków. Poznanie historii miejsc kultury na prawym i lewym brzegu stolicy Francji.

Activité 3. Reconstituez les noms de salles de concert, de théâtres et de monuments parisiens.

Salle	*	*	Parisiens
Notre	*	*	Rouge
Sacré	*	*	Neuf
Comédie	*	*	Pleyel
Les Bouffes	*	*	de Paris
Moulin	*	*	Dame
Casino	*	*	Française
Le Pont	*	*	Cœur
L'Arc	*	*	Notre-Dame de Paris
La Tour	*	*	de Triomphe
La Cathédrale	*	*	Eiffel

Activité 4. Reconstituez les textes qui se trouvent sur les plaques commémoratives pour perpétuer la naissance et le dernier logement d'Édith Piaf.

72, rue Belleville	67, Boulevard Lannes
Édith Piaf devait bouleverser le monde sur les marches de cette maison dont la voix, plus tard naquit le 19 décembre 1915	1953 ^ 1963 la grande chanteuse cette maison abrita Édith Piaf et fut son dernier domicile

4. Sposoby zapisywania danych adresowych we Francji i w Polsce.

- Zapis nazw ulic i numeracji obiektów:

76, rue François I ^{er}	ul. Mieszka I 76
2, Place de Varsovie	Plac Warszawy 2
5, Avenue Foch	Aleje Marszałka Piłsudskiego 5

Activité 5. Comment rédiger une enveloppe. Quatre zones d'une enveloppe. Vous écrivez une lettre au Musée Édith Piaf pour annoncer votre visite. Adressez une enveloppe en respectant les limites fixées pour chaque zone.

5. Opracowanie planu wirtualnego spaceru po Paryżu śladami Édith Piaf. Możliwość wykorzystania założeń metody projektowej: zaplanowanie zadań, określenie kolejności ich wykonania, zgromadzenie niezbędnych środków do realizacji projektu, opracowanie językowe i graficzne,

prezentacja wyników, autoocena i ewaluacja końcowa. Uczniowie wraz z nauczycielem ustalają na zasadzie kontraktu: temat wycieczki, jej czas trwania, oczekiwane efekty, czas przewidziany na wykonanie poszczególnych zadań itd.

Podsumowanie

Można zaryzykować stwierdzenie, że zarówno Paryż wraz ze swoimi cennymi zabytkami i niepowtarzalną atmosferą, jak i Édith Piaf ze swoją bogatą biografią oraz oryginalnym głosem są częścią dziedzictwa narodowego i kulturowego Francji. Historia życia Piaf pozostaje nierozdzielnie związana ze stolicą Francji. Paryż i jego mieszkańcy stale pamiętają o swojej pieśniarce, która wyrosła z paryskiego bruku i osiągnęła międzynarodową, ponadczasową sławę. W artykule zamieściliśmy szereg szczegółowych informacji na temat wzajemnych relacji pomiędzy Piaf a Paryżem. Zawarte w artykule treści mogą być z powodzeniem wykorzystane w kontekście edukacyjnym i stanowić doskonały pretekst do rozwijania kompetencji kulturowej, językowej i komunikacyjnej na lekcjach języka obcego. Związki Piaf z Paryżem mogą być także przedmiotem pogłębionych analiz na podstawie bogatego repertuaru pieśniarki, w którym znajduje się wiele utworów nawiązujących do stolicy Francji: *Paris, Sous le ciel de Paris* czy *Les amants de Paris*. Większość utworów Piaf została zebrana w tomie *Édith Piaf. L'hymne à l'amour. Les chansons de toute une vie* (Saka 1994).

BIBLIOGRAFIA

- Dahan, O. (reż.), Goldman, A. (prod.) (2007), *La Môme*, [pol. *Niczego nie żałuję*] [film], Best Film.
- Gajos, M., Dończyk-Gajos, A. (2021), *Moja Piaf*, Gdynia: R. Projekt.
- Huthwohl, J. (2015), *Piaf*, Paryż: Bibliothèque nationale de France.
- Lévy, F. (2003), *Passion. La môme de Paris. Édith Piaf*, Paryż: Les Editions Textuel.
- Marchois, B. (1993), *Piaf, Emportée par la foule*, Paryż: Editions du Collectionneur.
- Marchois, B. (1995), *Edith Piaf, „Opinions publiques”*, Paryż: TF1 Editions.
- Piaf, E. (2004), *Na balu szczęścia, Autobiografia*, Warszawa: Wydawnictwo Jeden Świat, [tłum. Magdalena Pluta].
- Rawik, J. (1991), *Hymn życia i miłości*, Warszawa: Wydawnictwa Radia i Telewizji.
- Rawik, J. (2003), *Ptak smutnego stulecia*, Warszawa: Wydawnictwo Studio Emka.
- Saka, P. (red.) (1994), *Édith Piaf. L'Hymne à l'amour. Les chansons de toute une vie*, Paryż: Librairie Générale Française.
- Szczotkowski, W. (1993), *Édith Piaf. Życie, mił, legenda*, Łódź: Retour.

PROF. DR HAB. MIECZYŚLAW GAJOS Romanista, pracownik naukowy Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalista w zakresie językoznawstwa stosowanego i glottodydaktyki. Ma bogaty dorobek naukowy, obejmujący monografie, skrypty, słowniki, poradniki metodyczne, podręczniki szkolne i inne materiały do nauczania języka francuskiego. Specjalizuje się w zakresie fonetyki i ortografii francuskiej. Przedmiotem jego badań są również skrócone formy leksykalne występujące we współczesnej francuszczyźnie mówionej i pisanej, w komunikacji realnej i wirtualnej. Aktywny propagator kultury francuskiej w Polsce. Znamca życia i twórczości Édith Piaf i autor książek o niej. Jest także autorem sztuk teatralnych oraz scenariuszy widowisk muzycznych.

Artykuł został pozytywnie zaopiniowany przez recenzenta zewnętrznego „JOWS” w procedurze *double-blind review*.